

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-09-000 013
Бања Лука, 23.09.2009. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Јанка Нинића и Драгослава Лукића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиље Н. Х. из Б. Л. - са садашњим боравиштем у Д., заступа је пуномоћник Б. К., адвокат из Б. Л., ..., против тужене Ј. П. из Б. Л., ..., заступа је пуномоћник С. Д., адвокат из Б. Л., ..., ради утврђења станарског права, одлучујући по ревизији тужиље против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-08-001 279 од 12.09.2008. године, на сједници одржаној дана 23.09.2009. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бањој Луци број П-1284/05 од 14.05.2008. године одбијени су тужбени захтјеви тужиље да се утврди да има станарско право на трособном стану у приземљу стамбене зграде бр. ..., у Ул. ..., у Б. Л. и да се тужена обавезе да јој тај стан преда у посјед слободан од лица и ствари и да трпи да га она (тужиља) несметано користи. Обавезана је да туженој накнади трошкове поступка у износу од 2.370,00 КМ са законском затезном каматом од 14.05.2008. године, па до исплате, све у року од 30 дана од дана доношења те пресуде.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-08-001 279 од 12.09.2008. године жалба тужиље против те првостепене пресуде одбијена је као неоснована.

Благовременом и дозвољеном ревизијом тужиља оспорава законитост те другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка из члана 209. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03, 85/03 и 63/07 - у даљем тексту: ЗПП) учињених у поступку пред другостепеним судом и због погрешне примјене материјалног права, истичући: да нижестепени судови изведене доказе нису оцијенили на начин предвиђен одредбама члана 8. ЗПП-а и да нису поступили по одредбама члана 191. став 4. тога закона тако да у образложењу пресуде изложе захтијеве странака, њихове наводе о чињеницама на којима се ти захтјеви заснивају, доказе и оцјене доказа, као и прописе на којима се пресуда заснива; да другостепени суд „ван правила

логики и норми искуства произвољно врши оцјену само неких доказа, док друге релевантне доказе уопште не оцјењује“; да су тиме повријеђене и одредбе члана 6. став 1. Европске конвенције о људским правима и основним слободама - право на правично и фер суђење (члан II став 3 - а Устава БиХ), као и одредбе члана 8. те Конвенције (члан II став 3 - ф Устава БиХ), јер да је последица тога да је она онемогућена да оствари право на дом; да је љен свекар, сада пок. Х. Х., био носилац станарског права на предметном стану од 1945. године и да је она, као члан његовог породичног домаћинства, наставила да тај стан користи и након његове смрти, све до 1995. године, када је из њега „избачена“ насилним путем; да од свих доказа другостепени суд оцјењује само записник Управе I Стамбене заједнице Б. Л. бр. 376-1 од 19.05.1954. године и рјешење НОО Б. Л. бр. VI-3561/109 од 28.12.1959. године, али да и то чини парцијално и погрешно, јер да и у том рјешењу стоји да је Х. Х. носилац станарског права на спорном стану; да на то указује и рјешење СО Б. Л. од 10.03.1996. године о одређивању доприноса за коришћење градског грађевинског земљишта, увјерење МУП-а, о њеном пребивалишту од 10.06.1960. године и признаница Поште Б. Л. од 04.10.1991. године о плаћању станарине за август и септембар 1991. године тадашњој власници предметног стана А. Ф. из З., као и признаница о плаћању комуналних услуга; да другостепени суд не даје оцјену купопродајног уговора између А. Ф. (продавца) и тужене (купца), гдје је констатовано да се у спорном стану „налази породица избјеглица, а да је прије рата становала Н. Х.“; да се с тим у вези погрешно оцјењује и исказ свједокиње М. Ф., која је „као искусни дугогодишњи адвокат и одговорно лице у име ранијег власника“ сачинила тај уговор и истакла да јој је познато да је на предметном стану „прије рата постојало станарско право породице Х., јер да су ... и становали у том стану као носиоци станарског права“; да је таквом оцјеном доказа и образложењем побијане пресуде другостепени суд учинио повреду одредаба члана 209. ЗПП, јер да је последица тога „доношење незаконите, погрешне и за тужитељицу дискриминаторске пресуде“; да је првостепени суд своју пресуду засновао на погрешној, ретроактивној примјени члана 11. Закона о стамбеним односима („Службени лист СР БиХ“, бр. 14/84, 12/87 и 36/89, те „Службени гласник РС“, бр. 19/93, 12/99 и 31/99), умјесто на члану 2. став 2. тога закона у вези са Законом о стамбеним односима („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/59, 17/62 и „Службени лист СФРЈ“, бр. 10/65, 11/66 и 32/68) на основу којег је конституисано њено станарско право на предметном стану; да је побијаном пресудом повријеђено и њено право на имовину из члана 1. Протокола I уз Европску конвенцију о људским правима и основним слободама (члан II став 2 - к Устава БиХ), јер да је њома онемогућена да оствари право на одговарајући стан од Града Б. Л. по одредбама члана 53. Закона о приватизацији државних станова. Предлаже да се побијана пресуда преиначи тако да се њена жалба против првостепене пресуде у овој ствари уважи на начин да се и та пресуда преиначи тако да се њен тужбени захтјев усвоји уз обвезивање тужене да јој накнади трошкове поступка укључујући и трошкове жалбе и ревизије.

Тужена је поднијела одговор на ревизију, али неблаговремено: према доставници у списима предмета, ревизија је њеном пуномоћнику достављена ради давања одговора дана 02.12.2008. године, а одговор је поднијет непосредно дана 12.12.2008. године (петак, радни дан), дакле, по протеклу осмодневног рока из члана 245. став 2. ЗПП-а. Отуда се он не узима у разматрање с обзиром на

одредбе члана 253 ЗПП-а и сходну примјену одредаба члана 214. став 3. тога закона.

Размотривши ревизију и побијану пресуду по одредбама члана 241. ЗПП, као и и цјелокупне списе предметне правне ствари, овај суд је одлучио као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Из садржаја ревизије произлази да тужила превасходно оспорава правилност утврђеног чињеничног стања на којем су засноване нижестепене пресуде. Међутим, то није могући ревизиони разлог с обзиром на изричите одредбе члана 240. став 2. ЗПП. Истина, притом указује да је на том плану остварена и повреда одредаба члана 8. и члана 191. став 4. ЗПП-а, а тиме и одредаба члана 6. став 1. Европске конвенције о људским правима и основним слободама (члан II став 3 - е Устава БиХ).

Овај суд налази да ти приговори нису основани. Наиме, из образложења првостепене пресуде (страна 4. до 7.) произлази да је првостепени суд размотрио све изведене доказе и њиховом оцјеном утврдио да је „породица Х. становала у приземљу куће у Ул. ... бр. ... још од II свјетског рата“ и да је тужила наставила да га користи и након смрти њеног свекра Х. Х. (умро 30.05.1980. године), свекрве Ф. (умрла 24.11.2980. године) и супруга З. (погинуо 22.06.1983. године), све до 1995. године, али да „на основу проведених доказа није утврђено ... да је њен свекар ... имао станарско право на предметном стану“.

Другостепени суд је уважио оцјену изведених доказа и утврђено чињенично стање од стране првостепеног суда, а у таквој ситуацији отпада потреба да се у другостепеној пресуди та оцјена и утврђење понављају. Чињеница да је притом дат посебан осврт само на неке од изведених доказа, ништа не мијења на ствари; тиме је само дат одговор на жалбене приговоре везане за те доказе. С тим у вези, не стоји ни ревизиони приговор да тај суд погрешно оцјењује исказ свјedoкиње М. Ф. и да не даје оцјену купопродајног уговора од 04.08.2000. године, којег је она сачинила између тадашњег власника спорног стана А. Ф. (продавца) и тужене (купца). Наиме, стоји чињеница да је она у свом исказу навела да јој је „познато да је прије рата постојало станарско право породице Х.“ на предметном стану. Међутим, та тврдња увелико одудара од њене писмене констатације у тачки V поменутог уговора - „ да се у стану налази породица избјеглица, а да је прије рата становала Н. Х.“. У таквој констатацији нема ни наговјештаја да на спорном стану тужила има станарско право, а што се тиче избјеглих лица, тада је већ било јасно да ће они у догледно вријеме иселити. У конкуренцији датог исказа и навода из те исправе (уговора) као доказа, логично је да се приликом њихове оцјене даје примат ономе што произлази из исправе чија аутентичност није спорна. При свему томе, ваља имати у виду и неспорну чињеницу, видљиву из исказа тужиле, да она са власником предметног стана, након смрти њеног свекра и других чланова његовог породичног домаћинства, није закључила уговор о коришћењу те стамбене јединице, нити поднијела захтјев надлежном стамбеном органу да донесе рјешење које би замијенило такав уговор - у смислу одредаба члана 28. у вези са чланом 21. Закона о стамбеним односима.

Тачно је да се првостепени суд (као и другостепени) позива и на одредбе члана 11. Закона о стамбеним односима, које регулишу стицање станарског права, па би с тим у вези стајао приговор да би то значило ретроактивну примјену тих одредаба на уговор о коришћењу стана којег је, наводно, давно прије ступања на снагу тога закона, закључио Х. Х. Међутим, те одредбе су биле на снази у вријеме смрти Х. Х., па су релевантне са становишта одредаба члана 28. у вези са чланом 21. Закона о стамбеним односима. Првостепени суд је имао у виду и одредбе члана 2. став 2., тога закона како то произлази из образложења његове пресуде (стр. 4. ал. 4.).

Овај (ревизиони) суд налази да, и у случају да је уврђено да је тужила имала станарско право на предметном стану, тужбеним захтјевима у овој правној ствари правно није могуће удовољити с обзиром на одредбе члана 53. став 1. и 6. Закона о приватизацији државних станова („Службени гласник РС“, бр. 11/00, 18/01, 35/01, 47/02, 65/03, 17/04, 70/04, 2/05, 67/05, 118/05, 70/06, 38/07 и 60/07), односно истовјетне одредбе члана 55. пречишћеног текста тога закона („Службени гласник РС“, бр. 72/07), које гласе: Ако на стану у приватном власништву постоји станарско право, стан се враћау посјед власнику у року од 8 година од дана ступања на снагу овог закона (став 1.); За вријеме трајања рока из става 1. овог члана успоставља се закупни однос под условима из овог закона (став 2.). Дакле, произлази да је даном ступања на снагу тога закона престало станарско право на становима у приватном власништву и да је умјесто тога предвиђено успостављање закупног односа. А из тога даље слиједи да у вријеме доношења првостепене пресуде, а ни у вријеме подношења тужбе (30.05.2005. године) у овој правној ствари, тужила није могла имати станарско право на предметном стану, па тако отпада и могућност да се утврди да јој то право припада. С друге стране, како она са власником предметног стана није закључила уговор о закупу те стамбене јединице, нити поступила по одредбама члана 38. став 2. Закона о приватизацији државних станова, односно по истовјетним одредбама члана 39. пречишћеног текста тога закона и у ванпарничном поступку издејствовала доношење рјешења које би замијенило такав уговор, нема ни основа да се тужена обавезе да јој тај стан врати у посјед и да трпи да га она даље користи (сада то није могуће ни с обзиром на протек напријед поменутог осмогодишњег рока).

Код таквог стања ствари, овај суд налази да не постоје разлози због којих је ревизија изјављена. Такође налази да у проведеном поступку нема недостатака који би се односили на страначку способност и заступање странака у овом спору, па се отуда ревизија тужиле одбија као неоснована на основу члана 248. ЗПП-а.

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић